

EKONOMIA ECONOMICS

5(17) • 2011

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: *Comp-rajt*

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 2080-5977 (Ekonomia)

ISSN 1899-3192 (Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Nakład: 200 egz.

Spis treści

Wstęp	9
Bartosz Bartniczak , Szkodliwa dla środowiska pomoc publiczna – próba definicji i identyfikacji	11
Tomasz Bąk , Gospodarka odpadami w powiecie leżajskim na poziomie gospodarstwa domowego emigrantów	28
Stanisław Czaja, Agnieszka Becla , Spory wokół koncepcji nauki ekonomii zrównoważonego i trwałego rozwoju – ujęcie problemowo-dydaktyczne	35
Zbigniew Dokurno , Instytucjonalne uwarunkowania wartości kapitału naturalnego w procesie modernizacji gospodarki w kierunku zrównoważonego rozwoju	46
Mariola Drozda , Wybrane problemy logistyczne, prawne i społeczne zaprojektowania i wdrożenia regionalnego systemu gromadzenia i utylizacji elektronicznych odpadów niebezpiecznych	57
Dariusz Głuszczyk , Istota rozwoju regionalnego i jego determinanty	68
Marian Kachniarz , Bogactwo gmin – efekt gospodarności czy renty geograficznej?	81
Ewa Kastrau , Ewolucja przepisów dotyczących opłat za składowanie odpadów w polskim prawie ochrony środowiska	95
Grzegorz Kobylko, Małgorzata Sej-Kolasa , Informacyjne uwarunkowania sprawności procesów regulacji w makrosystemie	110
Rafał Krawczyk , Corporate governance i jego wpływ na wartość przedsiębiorstwa	122
Magdalena Malucha , Architektura europejskiego systemu handlu emisjami z polskiej perspektywy	138
Urszula Markowska-Przybyła , Kapitał społeczny – międzynarodowe doświadczenia w problemach pomiaru	154
Elżbieta Nawrocka , Rozwój turystyki i przestrzeń. Implikacje dla polityki turystycznej	171
Robert Pabierowski, Rafał M. Jakubowski, Paweł Kuśmierczyk , Teoremat Coase’a a alokacja praw własności do zasobów środowiska – eksperymentalne badanie wpływu efektów negocjacyjnych na osiągnięcie społecznego optimum	186
Zbigniew Piepiora , Katastrofy naturalne i przeciwdziałanie ich skutkom w Ameryce Centralnej	206
Arkadiusz Piwowar , Wybrane aspekty ekonomiczne i ekologiczne stosowania nawozów mineralnych w gospodarstwach rolnych	217
Adam Płachciak , Geneza idei rozwoju zrównoważonego	231

Zbigniew Przybyła , The history and present of the inter-cooperation network – the study of The New Hanseatic League and The Lusatian League	249
Andrzej Raszkowski , Atrakcyjność inwestycyjna regionów – wybrane zagadnienia	258
Paweł Skowron , Gospodarowanie odpadami opakowaniowymi w Polsce – stan i perspektywy	273
Renata Sosnowska-Noworól , Bezpieczeństwo i higiena pracy przy gospodarowaniu odpadami komunalnymi	290
Miłosz Stanisławski , Wybrane aspekty udziału największych przedsiębiorstw w wydatkach badawczo-rozwojowych	302
Joanna Szymańska , Ochrona przyrody w opinii mieszkańców województwa dolnośląskiego	330
Piotr Szymański , Model nadania ekonomicznej wartości obszarom cennym przyrodniczo	347
Dorota Teneta-Skwiercz , Charakterystyka planów zrównoważonego rozwoju na przykładzie grupy Sony i korporacji Unilever	367
Stanisław Urban , Problemy wykorzystania i ochrony ziemi w Polsce	379
Edward Wiszniowski , Rachunkowość finansowa a ekologia	391
Anetta Zielińska , Potencjalna użyteczność analizy kosztów i korzyści do oceny i wyceny obszarów przyrodniczo cennych	405

Summaries

Bartosz Bartniczak , Environmentally harmful state aid – an attempt to define and identify	27
Tomasz Bąk , Litter economy in Leżajsk district at the level of emigrants household	34
Stanisław Czaja, Agnieszka Becla , Disputes around the conception of sustainable and permanent development of economics science – the problem and didactic approach	45
Zbigniew Dokurno , Institutional determinants of the value of natural capital in the process of modernization of the economy towards sustainable development	56
Mariola Drozda , Selected logistic, legal and social problems of design and implementation of regional system of accumulation and utilization of electric dangerous waste	67
Dariusz Głuszczyk , The essence of regional development and its determinants	80
Marian Kachniarz , Communities wealth – the effect of thrift or geographical rent?	94

Ewa Kastrau , Evolution of regulations concerning warehousing charges of waste in the Polish environment protection law	109
Grzegorz Kobyłko, Małgorzata Sej-Kolasa , Information determinants of the efficiency of regulation processes in macrosystem	121
Rafał Krawczyk , Corporate governance and its impact on company value ..	137
Magdalena Malucha , Architecture of the European trade emission system from the Polish perspective	153
Urszula Markowska-Przybyła , Social capital – international experience in measurement problems	170
Elżbieta Nawrocka , The development of tourism and space. Implications for tourism policy	185
Robert Pabierowski, Rafał M. Jakubowski, Paweł Kuśmierczyk , Coase theorem and allocation of environmental property rights – experimental studies of the effect of bilateral negotiations on social optimum	200
Zbigniew Piepiora , Natural disasters and counteracting their effects in Central America	216
Arkadiusz Piwowar , Chosen economic and ecological aspects of mineral fertilizers usage in farms	230
Adam Plachciak , The origin of sustainable development idea	248
Zbigniew Przybyła , Historia i terażniejszość sieci międzynarodowej współpracy – studium przypadku nowej Hanzy i Związku Miast Łużyckich	257
Andrzej Raszkowski , Investment attractiveness of regions – selected problems	272
Paweł Skowron , Management of packing waste in Poland – state and perspective	289
Renata Sosnowska-Noworól , Occupational health and safety in municipal waste management	301
Miłosz Stanisławski , Chosen aspects of the biggest enterprises participation in research and development expenditure	326
Joanna Szymańska , Protection of nature in the opinion of Lower Silesia voivodeship population	346
Piotr Szymański , Model of attributing economic value to natural valuable areas	366
Dorota Teneta-Skwiercz , The description of sustainable development’s plans based on the example of Sony Group and Unilever	378
Stanisław Urban , Problems of land utilization and protection in Poland	390
Edward Wiszniowski , Financial accounting and ecology	404
Anetta Zielińska , Potential usefulness of the cost-benefit analysis for the assessment and evaluation of natural valuable areas	416

Magdalena Malucha

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ARCHITEKTURA EUROPEJSKIEGO SYSTEMU HANDLU EMISJAMI Z POLSKIEJ PERSPEKTYWY

Streszczenie: Celem niniejszej pracy jest prezentacja architektury EU ETS z polskiej perspektywy oraz przedstawienie czterech zasadniczych elementów tej architektury: Krajowego Planu Rozdziału Upwnień, Krajowego Administratora Systemu Handlu Upwńnieniami do Emisji, Krajowego Rejestru Upwńnienii oraz Towarowej Gieldy Energii jako rynku giełdowego obrotu upwńnieniami. Przetawiono w nim charakterystykę poszczególnych elementów architektury pod kątem ich zadań, funkcji, gromadzonych informacji jako baz danych oraz aktualnych systemów prawnych.

Słowa kluczowe: system handlu emisjami.

1. Wstęp

Unia Europejska przewodzi globalnym wysiłkom zmierzającym do redukcji emisji gazów cieplarnianych wynikających z działalności człowieka, grożących poważnymi zakłóceniami klimatu na świecie. Istotnym elementem przy strategii opłacalnego zmniejszenia emisji własnych gazów cieplarnianych jest wypracowany przez UE Europejski System Handlu Emisjami (EU ETS – European Union Emissions Trading System). Handel emisjami CO₂ w krajach Unii Europejskiej został formalnie zapoczątkowany 1 stycznia 2005 r. wejściem w życie Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej Dyrektywę Rady 96/61/WE, transponowanej następnie do polskiego porządku prawnego za pomocą ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu upwńnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji.

EU ETS jest wdrażany w kolejnych etapach, zwanych też „okresami handlowymi”.

Etap 1, od 1 stycznia 2005 do 31 grudnia 2007 r., stanowił trwającą trzy lata fazę wprowadzającą, obejmującą „uczenie się w praktyce” i przygotowanie do decydującego etapu 2. Podczas tego etapu z powodzeniem ustalono cenę emisji dwu-

tlenku węgla, wprowadzono wolny handel uprawnieniami do emisji na terenie UE oraz stworzono infrastrukturę konieczną do monitorowania, zgłaszania i weryfikacji rzeczywistych emisji przedsiębiorstw objętych systemem. Coroczne dane na temat emisji stworzyły solidną podstawę do wyznaczania limitów krajowych uprawnień na potrzeby etapu 2.

Etap 2, od 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2012 r., zbiega się w czasie z „pierwszym okresem zobowiązań” w ramach protokołu z Kioto – jest to pięcioletni okres, podczas którego UE i państwa członkowskie muszą wywiązać się ze swoich celów w zakresie emisji określonych w protokole. Etap wprowadzający, realizowany w latach 2005-2007, był niezbędny do zagwarantowania, że EU ETS w pełni przyczyni się do osiągnięcia tych celów dzięki efektywnemu funkcjonowaniu podczas etapu 2. Na podstawie zweryfikowanych emisji zgłoszonych podczas etapu 1 Komisja obniżyła wysokość przydziałów dozwolonych podczas etapu 2 do pułapu 6,5% poniżej poziomu z 2005 r., gwarantując w ten sposób, że nastąpi rzeczywista redukcja emisji.

Komisja Europejska proponuje, aby etap 3 objął osiem lat, od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2020 r. Ten wydłużony okres handlowy zaowocuje lepszą przewidywalnością, co jest niezbędne, aby zachęcić do długoterminowych inwestycji w redukcję emisji. Komisja proponuje również, aby na potrzeby etapu 3 znacznie wzmocnić i rozszerzyć EU ETS, umożliwiając mu w ten sposób odegranie głównej roli w realizacji celów unijnych w zakresie zapobiegania zmianom klimatu i oszczędności energetycznej do roku 2020. Polska jako członek Unii Europejskiej również uczestniczy w systemie handlu uprawnieniami do emisji.

Celem artykułu jest prezentacja architektury EU ETS z polskiej perspektywy oraz przedstawienie czterech zasadniczych elementów tej architektury: Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień, Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji, Krajowego Rejestru Uprawnień i TGE – jako rynku giełdowego obrotu uprawnieniami.

2. Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień

Zasadniczym elementem określającym faktyczny kształt systemu handlu emisjami dla przedsiębiorców na dany okres rozliczeniowy jest Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień (KPRU). Przez uprawnienia do emisji rozumie się uprawnienia do wprowadzenia do powietrza w określonym czasie ekwiwalentu jednej tony dwutlenku węgla. Oznacza to, że przedsiębiorca emitujący CO₂ zobowiązany jest do posiadania jednego uprawnienia do emisji na każdą tonę tego gazu emitowanego do atmosfery.

Istota systemu polega na tym, że przydzielana przedsiębiorstwu ilość uprawnień nie zaspokaja w całości ich potrzeb. Dla zapewnienia dalszego rozwoju muszą one dokonać jednej z dwóch rzeczy: przeprowadzić inwestycję skutkującą zmniej-

szeniem emisji CO₂, a tym samym zmniejszeniem zapotrzebowania na uprawnienia do emisji, lub zakupić dodatkowe uprawnienia na wolnym rynku.

Rozdział uprawnień dla instalacji objętych systemem jest dokonywany w Krajowym Planie Rozdziału Uprawnień. Ustawa zakłada, że okres rozliczeniowy dla krajowego planu nie powinien być krótszy niż 3 lata. Krajowy plan sporządza się na każdy okres rozliczeniowy na podstawie informacji przekazanych przez prowadzących instalacje objęte systemem. Projekt planu opracowuje Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji. Dokument ten powinien być upubliczniony – ustawa wymaga umożliwienia społeczeństwu zapoznania się z nim.

W KPRU określa się¹:

- a) całkowitą liczbę uprawnień do emisji do rozdziału w okresie rozliczeniowym;
- b) całkowitą liczbę uprawnień do emisji dla poszczególnych rodzajów instalacji objętych systemem;
- c) wykaz instalacji wraz z przyznaną dla nich liczbą uprawnień do emisji w okresie rozliczeniowym lub w poszczególnych latach tego okresu;
- d) liczbę uprawnień do emisji, jakie w każdym roku okresu rozliczeniowego będą stanowić krajową rezerwę uprawnień do emisji:

- dla instalacji nowych lub instalacji, w których dokonano zmiany, na uzupełnienie uprawnień do emisji w związku z ponadplanowym wzrostem zapotrzebowania na te uprawnienia,
- w związku z przejściem produkcji likwidowanych instalacji;
- liczbę uprawnień do emisji, jakie w każdym roku okresu rozliczeniowego będą stanowić krajową rezerwę uprawnień do emisji na projekty wspólnych wdrożeń i mechanizmu czystego rozwoju;
- liczbę jednostek poświadczonej redukcji emisji i jednostek redukcji emisji, które prowadzący instalacje może wykorzystać do rozliczenia rocznej emisji gazów cieplarnianych.

Opracowując krajowy plan, bierze się pod uwagę:

- polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, ochrony środowiska oraz rolnictwa i leśnictwa;
- całkowitą emisję krajową oraz emisję z instalacji objętych systemem w okresie ostatnich 5 lat;
- relacje wielkości emisji z instalacji do wielkości produkcji lub ilości wykorzystanych surowców, materiałów lub paliw;
- wdrażane technologie efektywne z punktu widzenia ochrony środowiska oraz wytwarzania i wykorzystywania energii.

Wprowadzono zasadę swobodnego rozporządzania uprawnieniami do emisji. Dopuszczono możliwość przenoszenia niewykorzystanych uprawnień do emisji między okresami rozliczeniowymi. Postanowiono, że uprawnienia do emisji nie-

---

¹ Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 (art. 15 ust. 1) o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. DzU nr 281, poz. 2784 z późn. zm.

wykorzystane w danym roku z okresu rozliczeniowego zachowują ważność w kolejnych latach tego okresu. Takie rozwiązania zapewnią swobodny obrót uprawnieniami do emisji i umożliwią efektywne wykorzystanie przyznaných uprawnień. Projekt zakłada, że rozdział uprawnień do emisji między prowadzących instalacje w okresie rozliczeniowym 2008-2012 będzie się odbywał, jak dotychczas, w krajowym planie rozdziału uprawnień do emisji lub zezwoleń. Krajowy plan zawiera m.in. całkowitą liczbę uprawnień do emisji przeznaczonych do rozdziału w danym okresie rozliczeniowym, a także krajową rezerwę uprawnień do emisji dla nowych

Tabela 1. Liczba uprawnień na kraj w ramach systemu handlu emisjami 2005-2012

Kraj	Zobowiązanie z protokołu z Kioto (ograniczenie emisji w % w stosunku do roku bazowego)	2005-2007		2008-2012	
		Przydzielone uprawnienia do emisji CO ₂ (mln ton/rok)	Udział (w %) w Europejskim Systemie Handlu Emisjami	Przydzielone uprawnienia do emisji CO ₂ (mln ton/rok)	Udział (w %) w Europejskim Systemie Handlu Emisjami
Austria	-13	33,0	1,4	32,3	1,5
Belgia	-7,5	62,1	2,7	58,0	2,8
Cypr	-	5,7	0,2	5,2	0,3
Dania	21	33,5	1,4	24,5	1,2
Estonia	-8	19	0,8	11,8	0,6
Finlandia	0	45,5	2,0	37,6	1,8
Francja	0	156,5	6,8	132,0	6,3
Niemcy	-21	499	21,7	451,5	21,6
Grecja	+25	74,4	3,2	68,3	3,3
Węgry	-6	31,3	1,4	19,5	0,9
Irlandia	+13	22,3	1,0	22,3	1,1
Włochy	-6,5	223,1	9,7	201,6	9,7
Łotwa	-8	4,6	0,2	3,4	0,2
Litwa	-8	12,3	0,5	8,6	0,4
Luksemburg	-28	3,4	0,1	2,5	0,1
Malta	-	2,9	0,1	2,1	0,1
Holandia	-6	95,3	4,1	86,3	4,1
Polska	-6	239,1	10,4	205,7	9,9
Portugalia	+27	38,9	1,7	34,8	1,7
Rumunia	-8	74,8	3,2	73,2	3,5
Słowacja	-8	30,5	1,3	32,5	1,6
Słowenia	-8	8,8	0,4	8,3	0,4
Hiszpania	+15	174,4	7,6	152,2	7,3
Szwecja	+4	22,9	1,0	22,4	1,1
Zjednoczone Królestwo	-12	245,3	10,7	245,6	11,8
Liechtenstein	-8			0,2	0,0
Norwegia	+1			15,0	0,7
Bułgaria	-8	42,3	1,8	42,3	2,0
Suma		2298,5	100,0	2086,5	100,0

Źródło: *Działania UE przeciw zmianom klimatu: Europejski System Handlu Emisjami (ETS)*, Komisja Europejska, 2009.

instalacji i tych, w których dokonano zmian. W projekcie zawarto również regulacje dotyczące przekazywania uprawnień do emisji podmiotom realizującym projekty wspólnych wdrożeń (JI), które wpływają na obniżenie emisji z instalacji. Dla zatwierdzonych projektów JI utworzono specjalną rezerwę uprawnień do emisji, z której korzystałby podmiot realizujący taki projekt².

Prowadzący instalację objętą systemem jest obowiązany do przekazywania Krajowemu Administratorowi informacji, na których podstawie jest opracowywany plan. Krajowy plan dla wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji jest przedkładany Komisji Europejskiej oraz państwom członkowskim Unii Europejskiej nie później niż na 18 miesięcy przed rozpoczęciem okresu rozliczeniowego. Po uzyskaniu akceptacji Komisji Europejskiej Rada Ministrów przyjmuje w drodze rozporządzenia krajowy plan dla wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

Na podstawie danych o emisji za rok 2005, zebranych w ramach wymogów Europejskiego Systemu Handlu Emisjami w zakresie monitorowania, zgłaszania i weryfikacji Komisja przyjęła restrykcyjne podejścia do Krajowych Planów Rozdziału Uprawnień na okres od 2008 do 2012 r., pragnąc w ten sposób zapewnić, aby kraje członkowskie osiągnęły cele zakładane zgodnie z protokołem w Kioto (tabela 1).

3. Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji

Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 13 września 2005 r. został wyznaczony na Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji (KASHUE)³.

KASHUE ma już za sobą prawie 5 lat działalności. Zgodnie z Ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji systemem handlu uprawnieniami do emisji administruje Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji. Do zadań Krajowego Administratora należą:

- prowadzenie Krajowego Rejestru Uprawnień do Emisji;
- prowadzenie bazy danych zawierających informacje o instalacjach objętych systemem, niezbędne do opracowania krajowego planu rozdziału uprawnień do emisji;
- monitorowanie funkcjonowania systemu, w tym przeprowadzanie przeglądów, analiz i ocen jego funkcjonowania;

---

² www.premier.gov.pl [stan z 3.03.2011].

³ Minister środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko na podstawie § 1, ust. 2, pkt 2 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (DzU nr 134, poz. 1438).

- opracowywanie projektów krajowych planów rozdziału uprawnień do emisji;
- udostępnienie projektów krajowych planów rozdziału uprawnień do emisji do konsultacji społecznych;
- opracowywanie raportów dotyczących systemu;
- monitorowanie działań związanych z realizacją projektów wspólnych wdrożeń i mechanizmu czystego rozwoju;
- udzielanie wyjaśnień, opracowywanie materiałów informacyjnych oraz prowadzenie szkoleń dotyczących funkcjonowania systemu⁴.

Dnia 15 lutego 2011 r. przedstawiono w Sejmie projekt ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, przedłożony przez ministra środowiska. Podstawowym celem proponowanych zmian jest dostosowanie polskich przepisów do wymogów unijnych, a w konsekwencji ułatwienie polskim przedsiębiorcom obrotu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w ramach systemu wspólnotowego. Projekt ustawy określa zasady funkcjonowania w Polsce systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Ustawa przewiduje włączenie do systemu handlu uprawnieniami do emisji nowej kategorii podmiotów, mianowicie operatorów statków powietrznych. Projekt ustawy powierza ministrowi środowiska nadzór nad systemem handlu uprawnieniami do emisji. Systemem administrował będzie Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE). Przejmie on zadania Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji (KASHUE). Na bazie Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji w 2009 r. został utworzony Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE) – na podstawie Ustawy z 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (DzU nr 130, poz. 1070).

Do zadań Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami należy⁵:

- prowadzenie bazy danych o emisjach zanieczyszczeń, a także krajowego rejestru jednostek z Kioto;
- przygotowywanie raportów i prognoz dotyczących wielkości emisji gazów nie tylko cieplarnianych;
- opiniowanie projektów wspólnych wdrożeń realizowanych w Polsce i poza jej terytorium;
- opracowywanie metodyki ustalania wielkości emisji gazów i innych zanieczyszczeń dla poszczególnych rodzajów instalacji;
- prowadzenie krajowego rejestru jednostek Kioto.

Do zadań KOBiZE należy także sporządzanie zestawień informacji i raportów, na potrzeby:

---

⁴ Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. DzU z 2005 nr 186, poz. 1562 (art. 9 ust. 2).

⁵ Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, DzU nr 130, poz. 1070 z późn. zm. (art. 3 ust. 2 i 3).

- statystyki publicznej;
- systemu opłat za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- systemu bilansowania emisji gazów cieplarnianych;
- systemu bilansowania i rozliczania wielkości emisji dwutlenku siarki (SO₂) i tlenków azotu (NO_x) dla dużych źródeł spalania;
- sprawozdawczości w ramach wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych;
- bieżącej oceny jakości powietrza, w tym analiz modelowych.

Ośrodek służy wsparciem merytorycznym w pracy administracji rządowej. Po raz pierwszy przedsiębiorstwa korzystające ze środowiska mają obowiązek sporządzenia raportów o emisjach gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeniach emitowanych do powietrza. Informacje te powinny być przekazane do KOBiZE najpóźniej do 28 lutego 2011 r.

System ten docelowo zastąpi nadmiar sprawozdań, zestawień i raportów opracowywanych przez zakłady przemysłowe i gromadzonych w wielu urzędach w całym kraju. System zarządzania emisjami obejmuje 6 gazów cieplarnianych oraz 58 innych związków, wśród których znajdują się między innymi takie popularne zanieczyszczenia, jak: amoniak, tlenki azotu, tlenek siarki czy pył zawieszony.

Na podstawie raportów o emisji gazów cieplarnianych będzie można wygenerować w przyszłości między innymi raport roczny o emisji CO₂ dla instalacji uczestniczących we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami, wykaz opłat za wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza czy raport roczny na potrzeby projektowanego systemu bilansowania i rozliczania emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu z dużych źródeł spalania oraz sporządzić ocenę bieżącej jakości powietrza. Raport musi być zgodny ze wzorem określonym w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 28 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru formularza raportu oraz sposobu jego wprowadzania do krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji⁶. Krajowa baza stanowi system informatyczny zawierający bazę danych, który umożliwia wprowadzenie i przetwarzanie informacji wskazanych w art. 6 ust. 2 ustawy, tj. informacji o:

- wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzonych do powietrza przez podmioty korzystające ze środowiska;
- wielkościach produkcji oraz charakterystyce surowców i paliw towarzyszących emisjom;
- środkach technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczenie emisji;
- wielkościach emisji zredukowanej i emisji znikniętej w wyniku przedsięwzięć realizowanych przez podmioty korzystające ze środowiska oraz terminach osiągnięcia tych redukcji;

---

⁶ DzU z 2011 nr 3, poz. 4.

- planowanych terminach uruchomienia nowych przedsięwzięć oraz wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzanych do powietrza z tych przedsięwzięć;
- aktywnościach związanych z prowadzeniem działalności przemysłowej, transportem, rolnictwem, leśnictwem i usługami;
- prognozach zmian aktywności dla poszczególnych sektorów gospodarki.

4. Krajowy Rejestr Upoważnień

Krajowy Rejestr Upoważnień do Emisji został ustanowiony zgodnie z postanowieniami art. 10 Ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu upoważnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji.

Warunki techniczne funkcjonowania Rejestru są uregulowane przez:

- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 916/2007 z dnia 31 lipca 2007 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 2216/2004 w sprawie standaryzowanego i zabezpieczonego systemu rejestrów stosownie do Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz Decyzji nr 280/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady;
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2216/2004 z 21 grudnia 2004 r. w sprawie standaryzowanego i zabezpieczonego systemu rejestrów, stosownie do Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz Decyzji nr 280/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, a także Decyzji 24/CP 8. Ramowej Konwencji ds. Zmian Klimatu⁷.

Wspólnotowy system handlu upoważnieniami do emisji gazów cieplarnianych zgodnie z dyrektywą funkcjonuje we Wspólnocie od 1 stycznia 2005 r. Proces jego wdrożenia przesunął się w czasie w kilku państwach członkowskich, w tym w Polsce. Ostatecznie proces wdrażania tego systemu w naszym kraju zakończył się w momencie uruchomienia Krajowego Rejestru Upoważnień, co nastąpiło 5 lipca 2006 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. art. 10 w Krajowym Rejestrze Upoważnień do Emisji są gromadzone informacje o:

- zezwoleniach,
- przyznanych upoważnieniach do emisji,
- sprzedanych i przeniesionych upoważnieniach do emisji,
- umorzonych upoważnieniach do emisji,
- wielkościach dopuszczalnej emisji i emisji rzeczywistej⁸.

Krajowy Rejestr jest jawny oraz jest dostępny poprzez Internet. Po wpisaniu adresu strony internetowej polskiego rejestru: <https://rejestr.kashue.pl> na ekranie pojawia się okno publicznej strony KRU. Możliwe są dwa odrębne typy dostępu do rejestru:

---

⁷ *System informatyczny Krajowego Rejestru Upoważnień do Emisji*, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2009.

⁸ Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu upoważnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, DzU z 2004 nr 281, poz. 2784 (art. 10 ust. 1).

- ogólny (niezabezpieczony) – w celu uzyskania informacji o funkcjach rejestru,
- bezpieczny – zastrzeżony dla posiadaczy rachunków.

Strony publiczne zawierają ogólne informacje o rejestrze, zestawienia różnych danych dotyczących funkcjonowania EU ETS (EU Emissions Trading System) w Polsce, a także odniesienia do przepisów prawnych i innych źródeł powiązanych tematycznie.

Obecnie polski Krajowy Rejestr Upoważnień połączony jest siecią teleinformatyczną z nadzorowanym przez Komisję Europejską Wspólnotowym Dziennikiem Transakcji (CITL – Community Independent Transaction Log), administrowany przez Sekretariat Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu – Niezależnym Dziennikiem Transakcji (ITL – Independent Transaction Log) oraz pozostałymi rejestrami krajowymi. Podłączenie polskiego rejestru do Rejestru Centralnego (CITL) nastąpiło 5 lipca 2006 r.⁹

Przepisy dotyczące wymogów, jakie musi spełniać oprogramowanie rejestru, ustanawia Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2216/2004. Określa ono zasady powiązania rejestrów krajowych z rejestrem centralnym. Rejestr w formie elektronicznej bazy danych powinien zostać ustanowiony przez każde państwo członkowskie (UE-25) oraz Komisję Europejską. Każdy z tych rejestrów musi spełniać określone wymagania co do oprogramowania i sprzętu. Rejestr musi być dostępny za pomocą strony internetowej oraz spełniać wymagania techniczne i funkcjonalne określone przez rozporządzenie.

Rejestr wyróżnia operacje na upoważnieniach, takie jak:

- wydanie uprawnień na rachunek,
- przenoszenie uprawnień,
- przedłożenie uprawnień do umorzenia,
- wycofanie,
- zastąpienie uprawnień.

Rodzaje jednostek, jakie rozpoznaje rejestr, to:

- uprawnienia do emisji (EUA),
- jednostki redukcji emisji (ERU),
- jednostki poświadczonej redukcji emisji (CER),
- jednostki przyznanej emisji (AAU),
- jednostki związane z pochłanianiem CO₂ (RMU),
- jednostki przyznane w związku z wystąpieniem „siły wyższej” (FMA).

Zgodnie z załącznikiem XVI do rozporządzenia, w każdym rejestrze krajowym znajdują się następujące informacje: dane posiadaczy rachunku, informacje o przyznanych upoważnieniach, wielkości zweryfikowanej emisji, liczby uprawnień przedłożonych do umorzenia. Tabela krajowego planu rozdziału uprawnień zostaje zamieszczona w krajowym rejestrze po uprzednim wprowadzeniu jej do rejestru cen-

---

⁹ <http://europa.eu.int/rapid/> [stan z 5.03.2011].

tralnego. Każdemu uprawnieniu zostaje przypisany odpowiedni indywidualny kod. Następnie uprawnienia są wydawane na rachunki poszczególnych podmiotów objętych systemem. Odbywa się to do 28 lutego każdego roku.

Po weryfikacji rocznego raportu (do 31 marca roku następnego) wprowadzona jest na rachunek prowadzącego instalacje wielkość odpowiadająca emisji rzeczywistej w danym roku okresu rozliczeniowego. Następnie do 30 kwietnia prowadzący instalacje powinien przekazać do umorzenia liczbę uprawnień odpowiadającą zweryfikowanej wielkości emisji CO₂. Ostatnim etapem jest wycofanie z rejestru „zużytych uprawnień” poprzez przeniesienie ich na konto typu retirement. W rejestrze znajdują się informacje na temat instalacji, które zmieściły się w przyznanym limicie uprawnień, a także komu ich zabrakło. Listę podmiotów, które nie posiadały odpowiedniej liczby uprawnień, równej emisji rzeczywistej w danym roku, należy podać do publicznej wiadomości.

Jeden z załączników rozporządzenia określa standardy bezpieczeństwa, które muszą spełniać zarówno rejestr krajowy, jak i centralny. Wśród wymogów znajdują się¹⁰:

- tożsamość każdego upoważnionego przedstawiciela jest uwierzytelniana poprzez zastosowanie nazw użytkowników i haseł, które są rejestrowane przez rejestr jako ważne;
- w dowolnym czasie każdy upoważniony przedstawiciel otrzymuje jednoznaczny nazwę użytkownika i jednoznaczne hasło;
- administrator rejestru utrzymuje w rejestrze wykaz wszystkich upoważnionych przedstawicieli, którym udzielono dostępu do rejestru wraz z ich prawami dostępu;
- upoważnieni przedstawiciele są zobowiązani do zmiany wszelkich tymczasowych haseł, jakie otrzymali po wejściu po raz pierwszy do zabezpieczonego obszaru CITL lub rejestru krajowego, a następnie zobowiązani są do zmiany swoich haseł minimum co dwa miesiące;
- hasła nie są wyświetlane na ekranie komputera podczas wpisywania ich przez upoważnionego przedstawiciela, a pliki z hasłami nie są bezpośrednio widoczne dla upoważnionego przedstawiciela centralnego administratora lub administratora danego krajowego rejestru;
- publiczny obszar strony WWW nie zezwala nieuprawnionym użytkownikom na bezpośredni dostęp do bazy danych CITL lub bazy danych danego rejestru krajowego;
- CITL i każdy rejestr krajowy przeprowadzają regularne skanowanie wszystkich węzłów, stacji roboczych i serwerów w obrębie swoich sieci pod względem obecności wirusów. Oprogramowanie antywirusowe jest regularnie uaktualniane.

Dostęp do rachunków w rejestrze mogą mieć tylko osoby uprawnione, zgłoszone przez dany podmiot. Otrzymują one od administratora rejestru swoje hasło i nazwę użytkownika.

---

¹⁰ A. Janowska, *Krajowy Rejestr Uprawnień – niezbędne ogniwo w funkcjonowaniu wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*, „Prawo i Podatki Unii Europejskiej” 2006, 11, s. 20.

Konto w Krajowym Rejestrze Upwrańień jest niezbędne do rozliczenia się z przyznanych upwrańień do emisji oraz przeprowadzania transakcji i operacji na upwrańieniach. W rejestrze można otwierać dwa rodzaje rachunków:

- rachunek prowadzącego instalację (RPI, *operator holding account*),
- osobisty rachunek posiadania (ORP, *person holding account*).

O otworzenie rachunku typu ORP może ubiegać się każdy podmiot spełniający wymagania art. 26.3 Ustawy z 22 grudnia 2004 r. o handlu upwrańieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. Umowy sprzedaży upwrańień do emisji mogą być zawierane między:

1) osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi – w ramach Wspólnoty Europejskiej,

2) osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi z państw uprawnionych, które ratyfikowały protokół z Kioto do ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony dnia 11 grudnia 1997 r. Natomiast rachunek RPI przeznaczony jest dla podmiotów, które są zobowiązane zgodnie z obowiązującymi przepisami do uczestniczenia w tym systemie.

Prowadzący instalację jest zobowiązany do otworzenia w Krajowym Rejestrze Upwrańień rachunków dla każdej posiadanej instalacji objętej wspólnotowym systemem handlu upwrańieniami do emisji.

Prowadzący instalację objętą wspólnotowym systemem powinien – zgodnie z rozporządzeniem – złożyć wnioski o otwarcie rachunku prowadzącego instalację. Wzory formularzy, które należy wypełnić w celu otworzenia rachunku posiadania w Krajowym Rejestrze Upwrańień, oraz regulamin korzystania z KRU znajduje się na stronie internetowej Krajowego Administratora (www.kashue.pl) w zakładce Rejestr Upwrańień.

Zgodnie z art. 12 Ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu upwrańieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, prowadzący instalację objętą systemem obowiązany jest do uiszczenia opłaty w wysokości 450 zł za pierwszy wpis do Krajowego Rejestru w okresie rozliczeniowym. Opłatę, o której mowa, wnosi się na wyodrębniony rachunek bankowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, tzw. subkonto „handlu emisjami” utworzone na mocy art. 401a Ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska¹¹.

Wzór wniosku, znajdujący się na stronie internetowej KASHUE, przeznaczony jest zarówno dla osób fizycznych, jak i prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobą prawną. Wypełniony formularz dotyczący otwarcia rachunku posiadania w Krajowym Rejestrze Upwrańień należy wydrukować, podpisać i

---

¹¹ Ustawa z 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska, DzU nr 62, poz. 627 z późn. zm. (art. 401a).

przekazać wraz z załącznikami do siedziby KASHUE. Do formularza należy dołączyć kopie następujących dokumentów:

- dowód uiszczenia opłaty za otwarcie rachunku,
- dowód uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 25 ustawy z 22 grudnia 2004 r.,
- dokument rejestrowy (np. wyciąg KRS),
- dokument nadania numeru REGON,
- dokument tożsamości,
- zezwolenie na udział w systemie (dotyczy prowadzących instalację).

Wszystkie kopie muszą być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez podmiot wnioskujący o otwarcie rachunku.

Uczestnicy systemu handlu emisjami, jak również krajowy administrator obsługujący między innymi polskie rachunki posiadania mają dostęp do krajowego rejestru poprzez zabezpieczoną stronę internetową znajdującą się pod adresem <https://rejestr.kashue.pl>. Osoby posiadające rachunki w rejestrze mogą się zalogować za pomocą hasła otrzymanego od Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji i nazwy użytkownika. System jest dostępny całą dobę.

Ze strony internetowej KRU można pozyskać zestawienia dotyczące funkcjonowania wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji¹²:

- roczne podsumowanie uprawnień lub jednostek Kioto zarejestrowanych w KRU,
- wykaz osób prawnych posiadających rachunek w KRU,
- zintegrowany układ uprawnień i kredytów emisyjnych posiadanych przez operatora,
- roczny raport wykonanych przekazów krajowych,
- wykaz rachunków otwartych w KRU,
- wykaz operatorów, którzy przedłożyli roczne raporty zgodnie z art. 14(3) dyrektywy,
- wykaz instalacji, które nie umorzyły wystarczającej liczby uprawnień,
- zestawienie podsumowujące liczbę uprawnień umorzonych przez operatora,
- raport zweryfikowanych emisji porównanych z liczbą umorzonych uprawnień,
- raport oceny zgodności operatorów na poziomie UE,
- wykaz instalacji zarejestrowanych w KRU,
- wykaz rachunków uczestniczących w operacji przekazu międzynarodowego,
- roczne zestawienie wszystkich operacji wykonanych w KRU,
- tabelę zweryfikowanych emisji,
- tabelę umorzonych uprawnień,
- tabelę statusu zgodności,
- rezerwę na okres rozliczeniowy,
- informacje dotyczące jednostek CER i ERU.

---

¹² www.kashue.pl [stan z 10.03.2011].

Od początku obecnego okresu rozliczeniowego (2008-2012) w polskim rejestrze uczestnicy przeprowadzili w sumie około 5,5 tys. transakcji przekazu pomiędzy rachunkami (stan na 31.10.2010). Łączny wolumen transakcji wynosił ponad 185 mln jednostek. Liczba ta obejmuje przekazy krajowe i międzynarodowe wychodzące i przychodzące.

5. Giełdowy obrót uprawnieniami do emisji

Handel uprawnieniami do emisji w UE odbywa się na rynku wtórnym. Jedynie niektóre państwa członkowskie w obecnym okresie handlu wprowadziły mechanizmy sprzedaży uprawnień w drodze aukcji, są to: Wielka Brytania, Niemcy, Austria, Irlandia oraz Węgry. W ramach rynku wtórnego uprawnienia do emisji można zakupić lub sprzedać za pomocą trzech dostępnych kanałów:

- handlu na giełdzie (*exchange*),
- handlu na rynku pozagiełdowym za pośrednictwem brokera (*over the counter*)¹³,
- na zasadzie umowy handlowej z jakąkolwiek dowolnie wybraną firmą.

Na rynku uprawnień istnieje możliwość handlu wieloma instrumentami finansowymi, z których najważniejsze z punktu widzenia tego opracowania to¹⁴:

- kontrakty kasowe *spot*;
- kontrakty terminowe *futures*, *forward* oraz opcje.

Kontrakty *spot* funkcjonują na rynku kasowym. Rynek ten charakteryzuje się tym, że zobowiązuje strony umowy do natychmiastowego dostarczenia lub przyjęcia ustalonej jakości i ilości uprawnienia do emisji po z góry określonej w kontrakcie cenie. Oznacza to, że zapłata i dostarczenie uprawnień następuje zaraz po zawarciu transakcji – jeszcze w tym samym dniu. Problemem w tym przypadku są zasoby finansowe podmiotów, które muszą spełnić wymagania dotyczące natychmiastowej i całościowej zapłaty za uprawnienia. Podmioty mające problemy z odpowiednią płynnością finansową, mogą skorzystać z rynku terminowego, gdzie funkcjonują kontrakty *futures* oraz *forward*. Te typy kontraktów mają jednak zdecydowanie bardziej skomplikowaną formę prawną od transakcji typu *spot*. Ponadto wymagają ciągłego zaangażowania w analizę rynku oraz umiejętności przewidywania zachowań poszczególnych uczestników rynku.

Kontrakt *futures* to instrument finansowy będący rodzajem umowy zawartej pomiędzy kupującym a sprzedającym, gdzie sprzedający zobowiązuje się sprzedać określony instrument bazowy za ściśle określoną cenę w ściśle określonym terminie. Cena, według której strony przeprowadzą transakcję w przyszłości, zwana jest ceną terminową (*future price*), a dzień, w którym strony zobowiązane są przepro-

---

¹³ W skrócie rynek OTC, którego cechą charakterystyczną są transakcje odbywające się poza właściwym parkietem giełdy. Przykładem rynku pozagiełdowego w Polsce: Centralna Tabela Ofert.

¹⁴ S. Lizak, *Aukcje uprawnień do emisji w EU ETS w okresie 2013-2020 zgodnie z dyrektywą 2009/29/WE*, KASHUE, Warszawa, luty 2010.

wadzić transakcję, to data rozliczenia (*settlement date*) lub data dostawy (*delivery date*). W praktyce oznacza to, że zapłata i dostarczenie towaru może nastąpić po kilku miesiącach lub latach od zawarcia transakcji. W tym czasie musi istnieć gwarancja wykonania kontraktu, czyli zgromadzenie wystarczającej ilości funduszy pieniężnych na wypadek niewywiązania się którejś strony transakcji ze zobowiązań zapisanych w kontrakcie (np. ryzyko nieuiszczenia sumy należnej za uprawnienia). Takie gwarancje daje izba rozliczeniowa (*clearing Mouse*), która oprócz tego że dysponuje własnymi wysokimi zasobami pieniężnymi, wymaga od stron transakcji uiszczenia depozytu zabezpieczającego, liczonego jako procent od wartości zawieranej transakcji. Wszystkie kontrakty *futures* są instrumentami finansowymi podlegającymi standaryzacji poszczególnych elementów transakcji, m.in. ceny, terminu wykonania transakcji czy sposobu ich rozliczenia.

Kontrakt *forward* występuje poza giełdą, zawierają go dwie strony (długa i krótka). Zazwyczaj jedną ze stron jest bank, który oferuje różne kontrakty *forward*. Wynika stąd, że kontrakty te nie są standaryzowane i cechuje je większa dowolność konstrukcji instrumentu pochodnego. Realizacja kontraktu *forward* i jego rozliczenie mają miejsce w terminie realizacji, nie występują żadne inne przepływy pieniężne. Przykładem takiego kontraktu *forward* jest zabezpieczenie kursu walutowego w transakcjach eksportowych, kiedy to przedsiębiorstwo zawiera kontrakt z bankiem na wymianę sumy płatności faktur eksportowych na krajową walutę po określonym w kontrakcie kursie. Dzięki temu przedsiębiorstwo ogranicza ryzyko kursowe transakcji eksportowej, natomiast bank zarabia pieniądze na spreadzie walutowym.

W 2006 r. we współpracy z Krajowym Administratorem Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji TGE uruchomiła rynek spot dla uprawnień do emisji CO₂, na którym uczestnicy mogą handlować jednostkami EUA (European Union Allowance). Praktycznie jednak nie ma na nim obrotu i polscy operatorzy instalacji korzystają z Europejskiej Giełdy Klimatycznej, gdzie obraca się kontraktami terminowymi.

6. Wnioski

System handlu uprawnieniami do emisji jest jednym z najważniejszych instrumentów polityki Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony klimatu. W związku z tym rząd przyjął projekt ustawy w dniu 29 kwietnia 2011 r. dotyczący unijnego systemu obrotu emisjami, dostosowujący polskie prawo do dyrektyw unijnych. Nowe przepisy zastąpią Ustawę z 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. Z ustawy wynika, że handel uprawnieniami obejmuje emisje gazów cieplarnianych z instalacji przemysłowych, także z operacji lotniczych. Zgodnie z ustawą każda instalacja emitująca do atmosfery gazy cieplarniane będzie musiała uzyskać do tego uprawnienia. Część z nich będzie rozdzielana bezpłatnie, a część kupowana na aukcjach. Od 2013 r. pań-

stwa członkowskie będą musiały sprzedawać na aukcji wszystkie uprawnienia do emisji, które nie zostaną przydzielone konkretnym instalacjom.

Odpowiedzialność za wypełnienie zobowiązań wobec Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu i protokołu z Kioto ponoszą państwa, a nie indywidualni przedsiębiorcy, jednak to na przedsiębiorstwach spoczywa ciężar ambicji w walce z globalnym ociepleniem i ambitnych międzynarodowych porozumień. Co to znaczy dla Polski? Wspólnotowy system handlu uprawnieniami do emisji wywołuje wpływ bezpośrednio na przedsiębiorstwa w nim uczestniczące. Jego skala jest zróżnicowana w zależności od okresu, jakiego dotyczy. I tak po w miarę łagodnym przebiegu pierwszego okresu rozliczeniowego w latach 2005-2007 przyszyły trochę trudniejsze lata 2008-2012, zwłaszcza dla branży elektroenergetycznej. Natomiast w trzecim okresie, przypadającym na lata 2013-2020, pojawiają się opinie, że pakiet energetyczno-klimatyczny i aukcyjny system handlu emisjami CO₂ zaproponowany przez Komisję Europejską pozbawi naszą gospodarkę konkurencyjności, zablokuje inwestycje w energetyce i uniemożliwi Polsce wykorzystanie naturalnego bogactwa, jakim jest węgiel.

Reasumując, system ustanowiony obowiązującymi aktami prawnymi¹⁵, zaproponowanymi przez Komisję Europejską i zatwierdzonymi przez państwa członkowskie UE oraz Parlament Europejski, opiera się na czterech fundamentalnych zasadach:

- jest to system typu *cap and trade*,
- uczestnictwo przedsiębiorstw w sektorach objętych systemem jest obowiązkowe,
- zawiera silne mechanizmy gwarantujące przestrzeganie ustaleń,
- system obejmuje rynek Unii Europejskiej, ale wykorzystuje także redukcję emisji w innych częściach świata dzięki akceptacji kredytów z projektów ograniczania emisji realizowanych zgodnie z mechanizmem czystego rozwoju i instrumentem wspólnych wdrożeń, określonymi w protokole z Kioto.

Literatura

Dyrektywa 2003/87/WE.

Działania UE przeciw zmianom klimatu: Europejski System Handlu Emisjami (ETS), Komisja Europejska, 2009.

DzU z 2011 nr 3, poz. 4.

Janowska A., *Krajowy Rejestr Uprawnień – niezbędne ogniwo w funkcjonowaniu wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*, „Prawo i Podatki Unii Europejskiej” 2006, 11.

Lizak S., *Aukcje uprawnień do emisji w EU ETS w okresie 2013-2020 zgodnie z dyrektywą 2009/29/WE*, KASHUE, Warszawa, luty 2010.

---

¹⁵ Dyrektywa 2003/87/WE.

System informatyczny Krajowego Rejestru Upoważnień do emisji, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2009.

Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, DzU nr 130, poz. 1070 z późn. zm. (art. 3 ust. 2 i 3).

Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu upoważnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, DzU z 2005 nr 186, poz. 1562 (art. 9 ust. 2) i nr 281, poz. 2784 z późn. zm. (art. 10 ust. 1 i art. 15 ust. 1).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska, DzU nr 62, poz. 627 z późn. zm. (art. 401a).

Źródła internetowe

<http://europa.eu.int/rapie/> [5.03.2011].

www.kashue.pl [10.03.2011].

www.premier.gov.pl [3.03.2011].

ARCHITECTURE OF THE EUROPEAN TRADE EMISSION SYSTEM FROM THE POLISH PERSPECTIVE

Summary: The objective of the article is the presentation of the architecture of EU ETS from the Polish perspective as well as four fundamental elements of this architecture:

- National Plan of Powers Allocation,
- National Administrator of System of Emissions Trading Powers,
- National Register of Powers,
- Goods Power Exchange as a stock market of trading powers.

The author presents the characteristics of separate elements of the architecture from the point of view of their tasks, functions, gathered information as data bases and current legal systems.

Keywords: emission trading system.